

Has aýdyň geljege sary...

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Has aýdyň geljege sary... HAS AÝDYŇ GELJEGE SARY: HINDISTANYŇ G20 BAŞLYKLYGY we TÄZE KÖPPOLÝUSLYLYGYŇ ŞAPAGY

«Ýeke-täk ýer, ýeke-täk maşgala we ýeke-täk geljek» ruhuny täzelemegiň döwri

Hindistanyň G20-niň başlyklygyny almagynyň üstünden 365 gün geçdi. Häzir çuňňur pikirlenmegin, taahhüdü täzelemegiň we «Wasudhaýwa Kutumbakam», ýagny, «Ýeke-täk ýer, ýeke-täk maşgala we ýeke-täk geljek» ruhuny täzelemegiň döwri.

Biz geçen ýyl bu jogapkärçiliği boýnumyza alanymyzda, global arena köpugurly kynçylyklar bilen gidişyärdi: kowid-19 ýokanjyndan soňky silkinmeler, gözýetimde çylgym atýan klimat üýtgesmeleri, maliýe durnuksyzlygy we ösüp barýan ýurtlaryň bergi bökdençligi.

Bularyň barsy köppolýuslylygyň yza gaýdyşan döwründe bolup geçýärdi. Çaknyşyk we bäsdeşlik şertlerinde ösüše gönükdirilen hyzmatdaşlyga zeper ýetipdi, şeýdibem ösüş togtapdy.

Hindistan G20-ä başlyklyk etmegi boýnuna alyp, dünýäniň häzirki ýagdaýy üçin alternatiwalary hödürlemäge synanyşdy.

Bu alternatiwa GSYIH merkezli ösüşden adam merkezli ösüş

çemeleşmesine geçişdi.

Hindistanyň maksady ýer ýüzüne bizi aýyrýan däl-de, birleşdirýän zatlary ýatlatmakdy. Global dialogyňam ösdürilmegi gerekdi.

Azlygyň bähbitleri köplügiň arzuwlaryna ýol arçamalydy. Bulam bilſiňiz ýaly köppolýuslylyk üçin düýpli reformany talap edýärdi.

Köpgyraňly, höwesli, gallaw we kararly... G20-niň başlygy hökmünde biziň bu çemeleşmämizi şu dört söz kesgitledi.

Ähli G20 agzalarynyň biragyzdan kabul eden «Täze Deli Liderler jarnamasy-da» şol kararlylygymyzyň delilidir.

Köpgyraňlylyk biziň ýolbaşçylygymyzyň merkezindedi. Afrika bileleşiginiň G20-ä hemişelik agza bolup gatnaşmagy elli baş sany afrika ýursunyň foruma gatnaşmagynyň ýoluny açdy.

Bulan G20-niň dünýä ilatynyň 80%-ni gurşap aljak formada giňelmegini üpjün etdi.

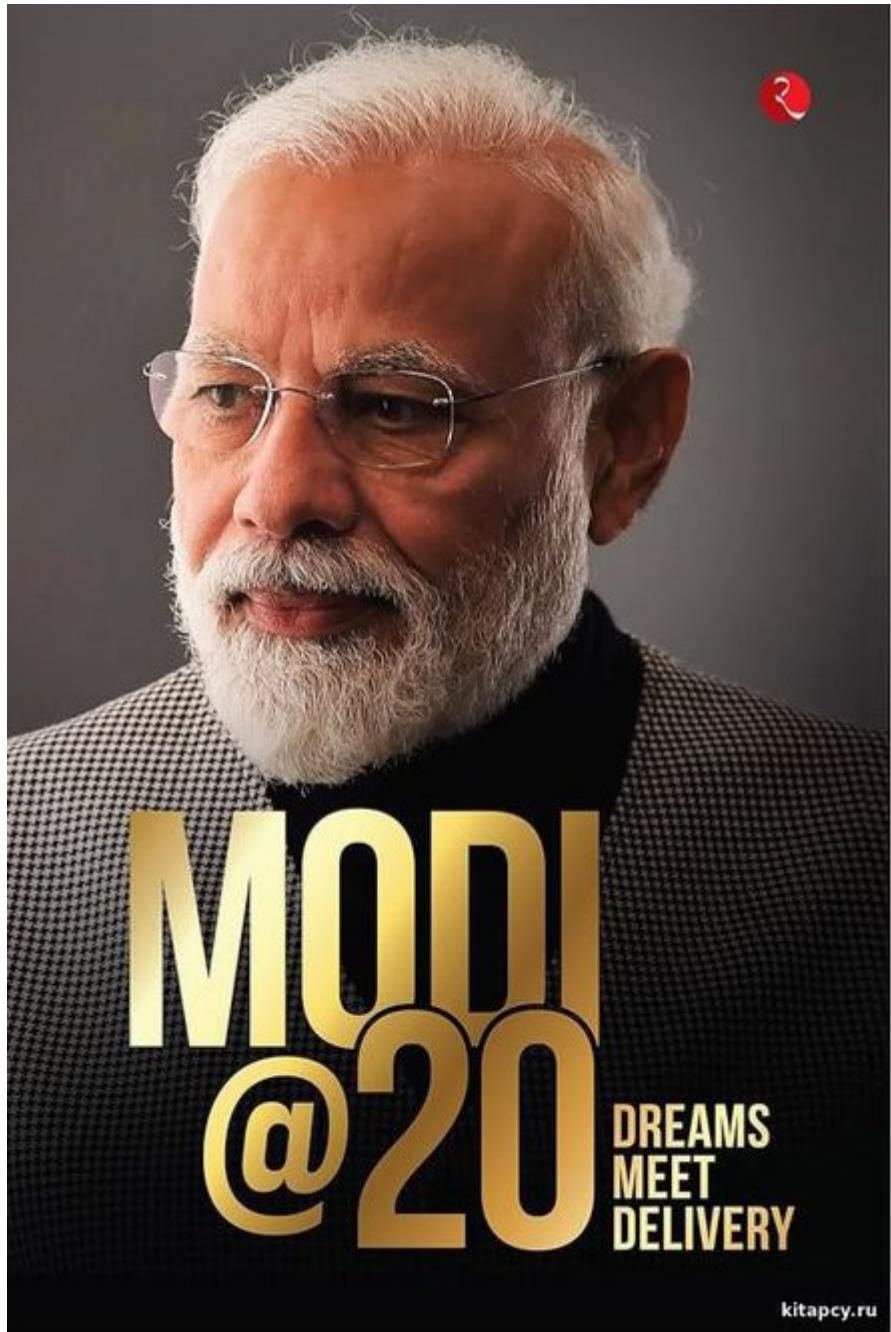
Bu ýol arçaýy ýagdaý global kynçylyklar we mümkünçilikler babatda has giň gerimli dialoga iterdi.

Ugrunyň ilkinji mysaly höknünde Hindistanda iki gezek geçirilen «Global Günortanyň sesi» konferensiýasy köppolýuslylyk üçin täze şapagy buşlady.

Hindistan «Global Günortanyň» endişelerini halkara mowzuga goşmaga dyrjaşdy.

Bu konferensiýa esasanam ösüp barýan ýurtlaryň global janlanmanyň şekillenmeginde mynasyp ornumy tapjak döwrüniňem ýetip gelendigini buşlaýardy.

Köpgyraňlylyk Hindistanyň oňlan ýerli çemeleşmesi G20 bilen özara gatnaşygyna-da geçdi, bulam Hindistana populýar ýolbaşçylyk döwrüni başdan geçirtdi.

Jan Bhagidari, ýagny, halk gatnaşygy işlerinde G20 ähli ştatlary we federal oblastlary umumylykda goşmak arkaly 1,4 milliard raýat bilen gatnaşygy ýola goýdy.

Esasy faktorlar bilen baglanyşykly meselelerde Hindistan G20-niň beren ygtyýarlyklarynyň çäginde halkara gzyklanmanyň hasam uly ösüş maksatlaryna gönükdirilmegini üpjün etmäge synanyşdy.

«2020-njy ýyl boýunça maksatnamanyň» kesgitleýji sepgudinde Hindistan «Dowam etdirmäge ýaramly ösüş maksatlaryna» (SDGs) gönükdirlen ösüsü çaltlandyrmak üçin saglygy goráýış, bilim, jyns deňligi, sferalaýyn yzygiderlilik ýaly biri-biri bilen baglanyşykly meselelerde giň gurşawly we iş maksatly çemeleşmäni oňlap, G20-2023-iň çäginde iş meýilnamasyny işläp

düzdi.

Bu ösüși çaltlandyran esasy ugur güýçli Sanly Jemgyýetçilik infrastrukturasydyr (DPI). Şunda şahsy kart («Aadhaar»), UPI we «Digilocker» ýaly hyzmatlar arkaly sanly ulgam täzelikleriniň rewolýusion häsiýetli täsirine gönüden-göni arena bolan Hindistan ündewlerinde tutanýerlidi.

G20 platformasy arkaly-da «Sanly Jemgyýetçilik infrastruktura goruny» üstünlikli kemala getirdik, bulam global tehniki hyzmatdaşlyk üçin möhüm ädim.

On alty ýurtdan elliden gowrak sanly jemgyýetçilik infrastrukturasyny öz içine alýan bu gor «Global Günorta» ýurtlarynyň köpgyraňly ösüş güýjuni ýuze çykarmak bilen sanly jemgyýetçilik infrastrukturasyny kemala getirip oňlamaklaryny we ornaşdyrmaklaryja ýardam eder.

Ýeke-täk ýerimiz üçin gyssagly, durnukly, adalatly üýtgeşme döremek üçin tutanýerli we köpgyraňly maksatlary göz öňüne tutduk.

Deklarasiýa häsiýetli «Ýaşyl Galkynyş» şertnamasy täze iş orunlary, ykdysady ulgamlaryň bitewileşmegi we sarp edijiliğin klimata jogapkärçilikli, önumciliğin bolsa planetamyza dost bolan köpgyraňly doktrinasyny edinil, açlyga garşıy去做 we planetamyzy goramagyň arasynda saýlaw etmegin kynçyligynyň üstünde durup geçýär.

G20-niň jarnaması aýratynan global täzelenişin energetika mümkünçiliginin 2030-njy ýyla çenli üç essä çykarmaga çağyrýar. Global Bioýangç bileşiginiň gurulmagy we ýaşyl gidrofen üçin koordinasiýaly tagalla göz öňüne tutulanda, G20-niň has arassa we ýaşyl dünýä gurma arzuwynyň bardygyny inkär edip bolmaz.

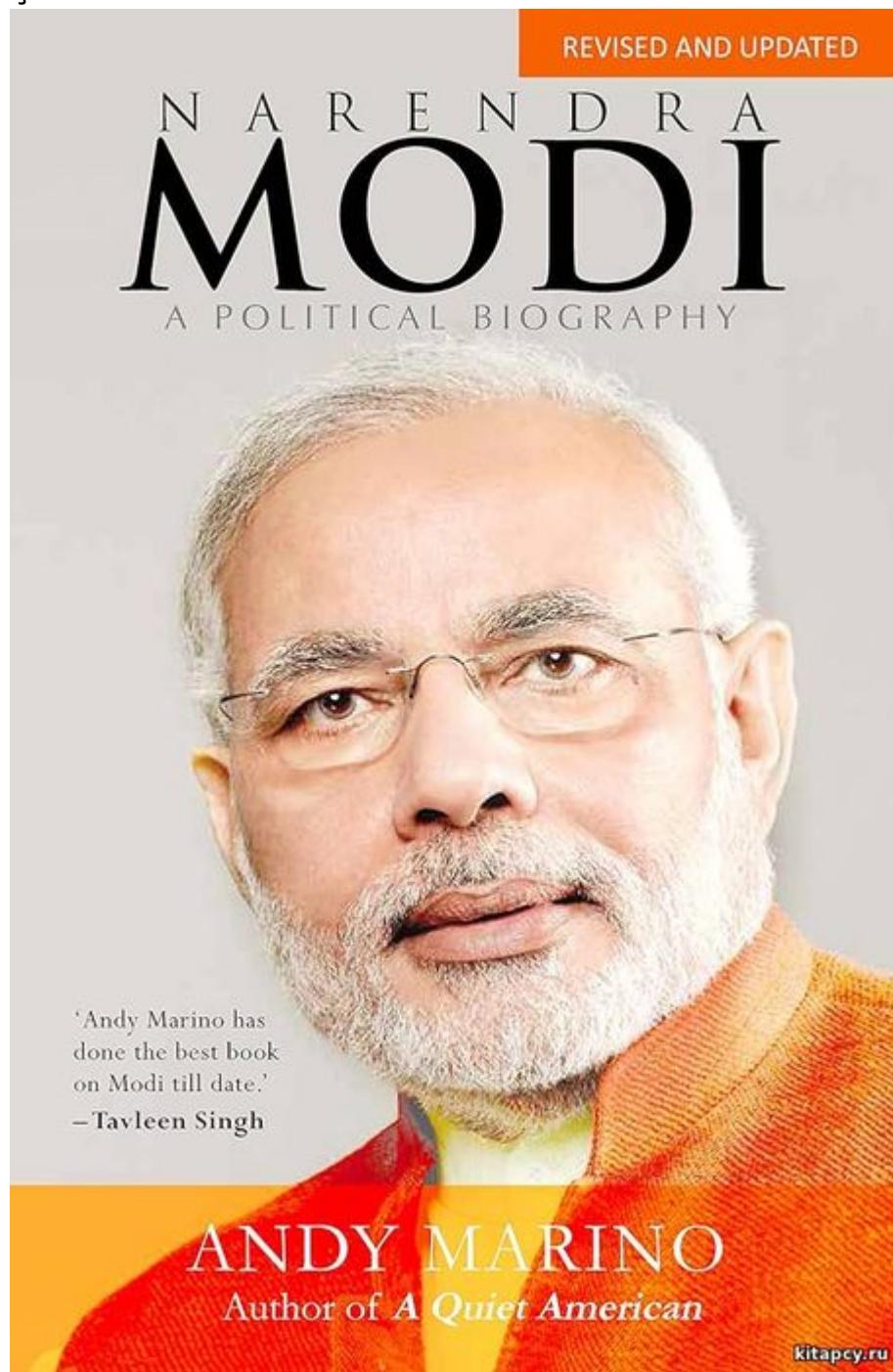
Munuň özi Hindistanyň elmydama göterýän ruhuna öwrüldi we hâzır Dowam etdirmäge degişli Ösus üçin ýasaýyş-durmuş formalary (LiFE) arkaly dünýäde biziň gadymdan bâri dowam edip gelýän ýorelgelerimizden peýdalanyp biler.

Jarnama klimatlaýyn adalat we deňlik babatdaky jogapkärçiliklerimize-de güwä geçýär we «Global Demirgazygy» uly maliýe we tehnologiki kömegini bermäge çağyrýar.

Ösüsin maliýe hemayarkärini milliard dollardan trillion dollara çykarjak bir sanlaýyn syçramanyň gereklidigi bilen ilkinji gezek ylalaşyldy.

G20 ösüp barýan ýurtlaryny 2030-njy ýyla çenli döwlet derejesinde kesgitlenen goşantlaryny üpjün edip bilmeleri üçin

5,9 trillion dollar gerek boljakdygyny kabul etdi. Gereklenýän ummasyz uly çeşmelere seredip, G20 köppolýusly ösüş üçin has gowy, uly we täsirli banklaryň ähmiýetine üns çekdi.

Hindistan aýratynam BMG üçin gowulandyrmalaryň edilmeginde we hususanam has adyl dünýä düzgünini ýola goýmagyna garaşylýan BMG-nyň Howpsuzlyk Geňesi ýaly möhüm organlaryň täzeden gurnalmagynda liderlik roluny öz boýnuna alýar.

G20 jarnamasynда birinji orunda ýer alan jynsy deňlik meselesi, aýal-gyzlara has köp mümkünçilikleri bermek üçin öñümizdäki ýyl ýörite toparyň döredilmegi hakdaky karary bilen

hasam göz gamaşdyrdy.

Hindi parlamentinde we şatlaryň kanun çykaryjy mejlislerinde orunlaryň üçden birini aýal-gyzlara berýän 2023-nji ýylyň «Hindi aýal-gyzlarynyň ornunyň rezerwasiýa kanunu» biziň zenanlaryň başyny cekýän ösüše ygrarlydygymyzy görkezýär.

«Täze Deli Jarnamasy» syýasatlaryň tutanýerliligine, ynamly sówda we tutanýerli klimat işlerine üns bermek bilen birlikde bu esasy prinsipler arkaly täzelegen hyzmatdaşlyk ruhuny görkezýär.

Biziň G20 başlyklygymyz döwründe G20 87 netije gazandy we 118 resminamany makullady, bu bolsa geçmişe garanda möhüm artyş boldy. Biz muňa buýsanýarys.

Biziň G20 başlyklygymyz döwründe Hindistan geosyýasy meselelere we bularyň ykdysady ösüše we galkynyşa täsiri hakdaky çekişmeleriň üstünde durup geçdi.

Terrorçylyk we ýonekeý ilatyň ýeresiz ýere öldürilmegi ylalaşyp bolmajak zatdyr, biziň nul tolerantly syýasat bilen muňa doly garşıy çykmagymyz gerek. Duşmançylygyň ýerine adamkarçılık görkezmeli we bu eýýamyň uruş eýýamy däldigini ýanjamaly.

Ýolbaşçylyk eden bir ýylynda Hindistan adatdan daşary bir üstünligi amala aşyrdy: Köppolýuslylygy täzeden janlandyrday, «Global Günortanyň» sesini güýçlendirdi, ösüşi goldady, hemme ýerde aýal-gyzlaryh güýçlendirilmegi üçin göreşdi. Bu üstünlik meni begendirýär.

G20-niň başlyklygyny Braziliýa tabşyrmak bilen adamlar üçin, planetamyz üçin, parahatçylyk we asuda durmuş üçin äden köpçülikleyín ädimlerimiziň öňümüzäki ýyllarda-da mynasyp seslenme tapjakdygyna tüýs ýüregimiz bilen ynanýarys.

Narendra MODI,

Hindistanyň premýer-ministri.

Anna, 01.12.2023 ý. Publisistika